

Napori Gej i lezbijske radne grupe Američkog knjižničarskog društva u promjeni klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice

Šarić, Toma

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:308422>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-11**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
Ak. god. 2023./2024.

Toma Šarić

**Napori Gej i lezbijske radne grupe Američkog
knjižničarskog društva u promjeni klasifikacije i
predmetnih odrednica Kongresne knjižnice**

Završni rad

Mentor: dr. sc. Denis Kos, doc.

Zagreb, lipanj 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Gej i lezbijska radna grupa	2
2.1. <i>Modus operandi</i> Radne grupe.....	3
2.2. Apeli Radne grupe na donošenje antidiskriminacijskih politika	6
2.3. Bavljenje Radne grupe pristupom i sadržajem građe	6
3. Klasifikacija i predmetne odrednice Kongresne knjižnice	8
3.1. Promjene u LCC-u	8
3.1.1. Homoseksualnost – abnormalna, devijantna.....	9
3.2. Promjene u LCSH-u.....	11
3.2.1. „Homoseksualno“ naspram „gej“	13
3.2.2. Lezbijke i Lezbijstvo.....	15
3.2.3. Problemi književnog jamstva.....	16
3.2.4. Nepostojeće „ispravno“ rješenje	16
4. Zaključak.....	18
5. Literatura.....	19
Sažetak	23
Summary	24

1. Uvod

Sedamdesete godine prošlog stoljeća u SAD-u bile su obilježene brojnim aktivizmima – antiratni pokret vezan uz Vijetnamski rat bio je u punom zamahu, pokret za ženska prava polako je počeo privlačiti medijsku pozornost, a za ovaj rad najrelevantniji pokret za gej liberaciju je, energiziran njujorškom Stonewallskom pobunom 1969., svom djelovanju pristupao s dotad neviđenom samouvjerenosti u legitimnost svojih zahtjeva. Aktivistički žar ovog doba ne zaobilazi informacijske znanosti koje otpočinju tradiciju kritičkog pristupanja dotad nepropitivanim, navodno objektivnim praksama. Isto se, nezačuđujuće s obzirom na njene konstitutivne vrijednosti kao što su pravednost i javno dobro, možda najjasnije očitovalo unutar knjižničarstva, s Gej i lezbijskom radnom grupom Američkog knjižničarskog društva kao izvrsnim primjerom bivanja ukorak s tek ničućim progresivnim stremljenjima i pridonnošenju istima unutar, ali i van profesije.

Rad počinje s prikazom oformljivanja i kasnijeg rada ove grupe, pri čemu se izostavljaju ili bez razrade tek spominju njeni naponi vezani uz mijenjanje klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice, čime se bavi ostatak rada. Unutar njega se mapiraju najznačajnije promjene te im se pridružuju konkretni pohodi Radne grupe koji ih ostvaruju, kao i teorije, bilo one na koje se pozivaju sami akteri ili relevantne suvremene, koje artikuliraju zašto je promjena uopće bila potrebna. Pri svemu ovome rad se ograničava vremenski na nekih dvadeset godina od začeca Radne grupe, prvenstveno zbog toga što kroz ovo doba djeluje u relativno puno više antagonistički nastrojenoj kulturi te ostvaruje puno veće (van moralizacije, misli se na dramatičnost pomaka iz starog na novo) pobjede. Iz ovoga proizlazi i tematsko ograničavanje na jedino gej i lezbijske teme, koje bi bilo potrebno i bez prvog – iako Radna grupa eventualno zastupa i interese biseksualnih i transrodnih osoba te oni postaju reprezentirani unutar klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice, usporedno načimanje pogotovo pitanja roda u kontekstu relativno mladog i još evoluirajućeg diskursa nikako nije u dometu jednog rada.

2. Gej i lezbijska radna grupa

1969. vijeće Američkog knjižničarskog društva odobrilo je uspostavljanje Okruglog stola za društvenu odgovornost koji je za svoj cilj imao razumijevanje društvenih problema i poticanje Američkog knjižničarskog društva i knjižničarske profesije kao takve da budu responzivniji prema istima (Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure, n.d.). On stoji naspram dugoročnog ideala neutralnosti unutar informacijskih institucija, koji se u knjižničarstvu očituje kao uvjerenje da knjižničari mogu biti nepristrani u odabiru, organizaciji i diseminaciji građe, odnosno da je objektivnost moguća i poželjna (Adler, 2015), te koji se polako počinje razotkrivati kao promicanje partikularnih interesa nauštrb dobrostanju nenormativnih članova društva, bilo po pitanju roda, rase, nacionalnosti ili seksualnosti.

Eventualno oformljivanje Gej i lezbijske radne grupe unutar Okruglog stola za društvenu odgovornost odvija se u poststonewallskom kontekstu. Počeci vrlo vidljivog američkog pokreta za gej prava gotovo se univerzalno povezuju sa Stonewallskom pobunom, koja se odvila između 27. i 28. lipnja 1969. u New York Cityju kao reakcija na policijsko uznemiravanje gostiju gej bara Stonewall Inn. Njihovom burnom suprotstavljanju višedesetljetnom policijskom maltretiranju pripisuje se iznimno značenje, a unutar mjesec dana se etablira Fronta za gej liberaciju koja, među ostalim, zagovara antidiskriminacijsko pravo za gej radnike i dekriminalizaciju sodomije (Gibson, Meem i Alexander, 2013, str. 72). Za razliku od dotadašnjih političkih napora koji su isticali „normalnost“ gej muškaraca i lezbijki, oni potaknuti Stonewallskom pobunom puno su manje zainteresirani za asimilaciju kao preduvjet za njihovo toleriranje od strane šireg društva.

Ideja za službeni gej i lezbijski zastupnički klub unutar Američkog knjižničarskog društva se rađa kroz susret Israela Fishmana i Janet Cooper na sastanku Okruglog stola za društvenu odgovornost na godišnjoj konferenciji Američkog knjižničarskog društva 1970. u Detroitu. Okrugli stol za društvenu odgovornost je promptno podržao i počeo financirati novouspostavljenu Radnu grupu za gej liberaciju, a Israel Fishman je imenovan za njenog koordinatora (Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure, n.d.). Grupa je kroz godine više puta mijenjala naziv, prvo u Gej radnu grupu (1975), želeći dati prednost najsubverzivnijem elementu naziva, a onda u Gej i lezbijsku radnu grupu (1986) – naziv koji se koristi kroz rad s obzirom na njegov doseg – Gej, lezbijsku, i biseksualnu radnu grupu (1995), Gej, lezbijsku, biseksualnu i transrodnu radnu grupu (1999) te, konačno, Gej dugin

stol (2019) (American Library Association, n.d.-b), time da je svaka od ovih promjena nastojala odgovoriti na zahtjeve za inkluzijom što više identiteta unutar šire zajednice.

Radna grupa znamenita je ne samo unutar povijesti knjižničarstva ili Američkog knjižničarskog društva, već i gej pokreta općenito, s obzirom na to da je ovo prvi put da su se gej osobe neke profesionalne organizacije okupile u svrhu unapređivanja istog kroz tu profesiju (Gittings Barbara Gays In Library Land (1990), n.d.). Njena izjava o svrsi razbijena je na točke vezane uz osobni razvoj i društveni aktivizam

- „raditi prema ukidanju zakona koji podčinjavanju homoseksualca
- raditi prema promjeni društvenih stavova i društvenih stigmi povezanih uz homoseksualnost
- imati slobodu da budemo ono što jesmo bez straha
- podržavati i poticati gej organizacije u ostvarenju istih ciljeva“ (Gay Liberation SRRT (1972), n.d.)

i one vezane uz profesionalne aktivnosti

- „imati slobodu od diskriminacije na poslu temeljene na seksualnoj orijentaciji
- revidirati klasifikacijske sheme i popise predmetnih odrednica kako bi se homoseksualnost uklonila iz oblasti seksualnih aberacija
- podržavati članove drugih manjinskih grupa unutar Američkog knjižničarskog društva u njihovim naporima prema slobodi i jednakosti
- pružati bibliografske resurse za knjižnice, pojedince i organizacije“ (Gay Liberation SRRT (1972), n.d.).

Umjesto započinjanja s prvom godišnjom konferencijom na kojoj Radna grupe prisustvuje – onoj u Dallasu 1971. – i daljnjeg kronološkog prikaza njenih aktivnosti kojeg nudi većina radova o njoj, slijedi tematska grupacija istih koja olakšava osvjetljivanje njenih prosuđeno najvažnijih obilježja na narativno koherentniji način. Zbog istog razloga je, kao što je najavljeno u uvodu, zasad izostavljeno sve što se tiče njenog izazivanja klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice.

2.1. *Modus operandi* Radne grupe

Radna grupa ostavlja svoj otisak već 1971., i prije nego što su njeni programi uvršteni u službeni konferencijski program 1972. (Gittings Barbara Gays In Library Land (1990), n.d.), a iz načina na koje ovo čini jasno je njeno ugledanje na svoje aktivističke suvremenike,

prvenstveno one involvirane u antiratnom pokretu. Ovo je vidljivo u njenoj instrumentalizaciji medija koji su dali antiratnom pokretu prijeko potreban momentum, time da je tijekom konferencije dostavljala dopise o prošlim i nadolazećim aktivnostima Radne grupe lokalnim novinama te televizijskim i radio postajama (Gittings Barbara Gays In Library Land (1990), n.d.). Van službenih kanala, privukla je medijsku pozornost i unutar njene povijesti ikoničnim gej štandom za poljupce (engl. *hug-a-homosexual booth*), svojevrsnom inačicom gerilskog kazališta kao javne izvedbe u svrhu postizanja revolucionarnih sociopolitičkih promjena. Njegova karakteristična opscenost i tabu ovdje poprima oblik istospolnog grljenja i ljubljenja, za rane 70-ete radikalnih u svojem manjku isprike. Iako su se uzvanici bojali pristupiti štandu (Gittings Barbara Gays In Library Land (1990), n.d.), bio je uspjeh u tome što je istospolna tjelesnost dospjela na dva televizijska kanala u Dallasu i bila fotografirana za LIFE časopis (Articles About (1971-1972) (1979), n.d.). Nadalje, u odnosu na konvencionalne programe, oni Radne grupe na godišnjim konferencijama isticali su se teatralnom naravi i provokativnim nazivima – „The Children's Hour: Gayer Books Ahead“, skečevi o problemima s kojima se nose gej knjižničari i korisnici (1976) ili „Flaming Fundamentalist Meets Football Faggot“, lutkarska predstava o prijavljivanju gej zvijezde američkog nogometa Davida Kopaya na trenerski posao na alma materu žestoke protivnice gej prava Anite Bryant (1977), te osobnijim tonom i involviranjem publike – čitanje poezije (1972) ili „Positively Out: Gay and Lesbian Librarians in the Work Place“, gdje iskustva četiriju knjižničara „van ormara“ u raznim knjižničnim okolnostima prati sesija pitanja i odgovora (1988) (Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure, n.d.).

Radna grupa dobivala je vrlo malo novca od Okruglog stola za društvenu odgovornost – tek između \$300 i \$400 dolara godišnje (Gay Task Force: News Releases (1974-1975) (1977-1978) (1980-1985), n.d.) – ne zbog ikakvog zakidanja, već zbog njihovih vlastitih ograničenih sredstava dijeljenih na novonastajuće radne grupe, bilo feminističke ili antirasističke. Unatoč ovome, Radna grupa postigla je mnogo toga, oslanjajući se strastvene volontere diljem zemlje koji su iz vlastitih domova obavljali zadatke poštom ili telefonom. Neknjižničari su također bili ključni članovi Radne grupe od samog početka, a za vrijeme godišnjih konferencija uvelike se ovisilo o pomoći mještana grada domaćina (Gay Task Force: News Releases (1974-1975) (1977-1978) (1980-1985), n.d.). I Barbara Gittings, koja preuzima ulogu koordinatorice od Israela Fishmana od 1971. do 1986., nije bila knjižničarka, no njena prethodna iskustva unutar gej politike, prvenstveno kao jedna od osnivačica prve

američke lezbijske organizacije za građanska i politička prava New York Daughters of Bilitis 1953. i urednica *The Ladder* od 1963. do 1966., nacionalnog časopisa iste organizacije, ali i prve nacionalno distribuirane američke lezbijske publikacije uopće (Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure, n.d.), su pomogla učiniti Radnu grupu onime što je danas. Iako je Barbara Gittings za vrijeme svog mandata bila svojevrsno lice Radne grupe, ista je visoko vrednovala participativnost – nezačuđujuće s obzirom na njenu pozicioniranost na političkom spektru, vjerovala je da njeni članovi trebaju odlučiti što ona jest i što čini (Mailing Lists and Mailings (1975-1986), n.d.). Sukladno spajanju vršnjaka, jednom od Illichevskih (1980) četiriju obrazovnih sustava koji facilitira grupiranje oko samostalno odabrane aktivnosti, jedan bilten Radne grupe naglašava da „Ako imate ideje za druge projekte kojim bi se Radna grupa trebala baviti, javite nam. (...) Rado ćemo vas staviti u kontakt s drugim ljudima koji su izrazili sličan interes.“ (GLTF Newsletter, Vol. 1, No. 1, Spring 1988, n.d.).

Spomenuto miješanje laika i profesionalaca bitno je i u kontekstu odnosa Radne grupe sa širom gej zajednicom, time da je oglašavala svoje događaje na godišnjim konferencijama kroz lokalne gej grupe i publikacije, dajući ljudima do znanja da ne trebaju biti knjižničari niti registrirani za konferenciju kako bi prisustvovali (Gittings Barbara Gays In Library Land (1990), n.d.), što vodi susretanju prosječnog uzvanika godišnjih konferencija s osobama iz mnogo drugačijih krugova i eventualnoj, inače malo vjerojatnoj, razmjeni ideja ili smanjenju društvene distance. Radna grupa kroz svoje publikacije također često promovira gej politička zbivanja nevezana uz nju, ali i nudi informacije o gej noćnom životu. Iako manje eksplicitno politički, gej barovi su također služili važnoj svrsi, time da su bili mjesto gdje bi, primjerice, gej kandidati mogli distribuirati kampanjske brošure ili gdje su se mogle obznanjivati adrese gej prijateljski nastrojenih biznisa (Gibson, Meem i Alexander, 2013, str. 75). Tijekom ranijih konferencija također je uvijek bio organiziran ugostiteljski apartman kao prostor za daljnje druženje (Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure, n.d.). Važnost ovih foruma za upoznavanje drugih gej osoba mora se promatrati u predinternetskom kontekstu i onom samih početaka smjene antigej javnog mnijenja. Čak i unutar hostilnih kultura, uz Internet je danas rijetko nekadašnje toliko mnogo artikulirano iskustvo da osoba misli da je jedina s istospolnim osjećajima. Nadalje, vrednovanje svog seksualnog identiteta kao nečeg pozitivnog i vrijednog okupljanja oko, iako marginalno prisutno i par desetljeća unazad, je tijekom 70-ih još dalje nešto iznimno subverzivno u odnosu na patologizirajuće narative. Konačno, po pitanju responzivnosti Radne grupe na trenutne potrebe zajednice ne valja

izostaviti njeno sudjelovanje u borbi protiv manjka informacija i dezinformacija HIV/AIDS krize 80-ih, primjerice kroz publikaciju *Getting AIDS Information to Librarians* (1988) koja popisuje bibliografije o AIDS-u, izvore za pamflete, film, i video, kao i knjižničare stručne u temi (GLTF Newsletter, Vol. 1, No. 1, Spring 1988, n.d.).

2.2. Apeli Radne grupe na donošenje antidiskriminacijskih politika

Publiciranje slučaja Michaela McConnella, knjižničara kojem je odbijen posao na Sveučilištu u Minnesoti nakon što su se on i njegov partner Jack Baker prijavili za bračnu dozvolu, bio je važan aspekt prve godišnje konferencije Radne grupe. Smatralo se da se radi o kršenju Prvog amandmana, no Odbor za intelektualnu slobodu u čiju je domenu upadao slučaj je odbio baviti se njime. Nezadovoljni ovime, članovi Radne grupe izazvali su panel odbora o hipotetskim izazovima za intelektualnu slobodu, kad postoje stvarni koje ignoriraju (Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure, n.d.).

Ipak, do kraja konferencije Radna grupa je postigla znamenitu političku pobjedu – vijeće Američkog knjižničarskog društva je donijelo rezoluciju unutar koje „Američko knjižničarsko društvo priznaje da postoje manjine koje nisu etničke, ali koje trpe ugnjetavanje. Društvo predlaže da se knjižnice i članovi bore protiv diskriminacije vezane uz pružanje usluga i zapošljavanje pojedinaca iz svih manjinskih skupina, bilo da je razlikovna karakteristika etničke, seksualne, vjerske ili bile koje druge vrste.“ (Articles About (1971-1972) (1979), n.d.) S usponom američke političke koalicije Save Our Children kao prve organizirane opozicije pokretu za gej prava, na apel Radne grupe Vijeće Američkog knjižničarskog društva je 1977. reafirmiralo svoju podršku za gej knjižničare i podsjetilo knjižnice na njihovu obvezu po Knjižničnoj povelji za prava na pružanje informacija o gej pravima sa svih stajališta (Collection Development In Library (1979-1989), n.d.).

2.3. Bavljenje Radne grupe pristupom i sadržajem građe

Imajući ponovno na umu sve što sa sobom povlači internetska revolucija i izostanak istog prije nje, stoji da su se nekad osobe koje su znale ili mislile da su gej uglavnom okretale knjižnicama kako bi saznale više o nenormativnim seksualnostima. Ovo je nažalost skoro uvijek uključivalo susretanje s građom koja pogoduje ojačavanju strahova i miskoncepcija, time da Radna grupa 1971. procjenjuje da su autori nekih 95 % radova dotad objavljenih na temu liječnici i drugi samoprovani „stručnjaci“ koji govore o homoseksualnosti kao bolesti ili poremećaju (Articles About (1971-1972) (1979), n.d.). Nastojanje Radne grupe da poveže knjižnice i čitatelje s radovima koji vide homoseksualnost kao legitimni način života

započinje s *Gej bibliografijom* (1971) Barbare Gittings, popisom od 37 radova kroz četiri kategorije (knjige, časopisi, pamfleti i članci) koji uključuje mnoge i danas visoko vrednovane radove unutar gej i lezbijskih studija kao što su *The Homosexual in America: A Subjective Approach* (1951) Edwarda Sagarina – prva američka knjiga koja promovira ideju da su gej ljudi manjinska grupa koja se treba boriti za svoja građanska prava, te *Sexual Behavior in the Human Male* (1949) i *Sexual Behavior in the Human Female* (1953) Alfreda Kinseya – *bestselleri* koji su, među ostalim, popularizirali ideju homoseksualnosti kao normalne (i nerijetke) varijacije ljudske seksualnosti. Kroz naredne godine često revidirana bibliografija se eventualno suzila u odabiru, s obzirom na to da već sredinom 70-ih više nije bilo moguće uključiti sve radove koji ne vrednuju negativno homoseksualnost (Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure, n.d.). Ovu promjenu u izdavaštvu pratila je i Gej književna nagrada Radne grupe, započetoj iste godine na njihovoj prvoj godišnjoj konferenciji. Za nagradu je odabrana autorica lezbijskog ljubavnog romana *Places For Us* (1969), kasnije ponovno izdanog kao *Patience and Sarah* (1971), Isabel Miller (*Articles About* (1971-1972) (1979), n.d.). Odabrana zbog svoje vremenske iznimnosti, odabiranje pobjednika je ubrzo otežano godišnjim uzimanjem u obzir i na desetke kandidata. Nagradu 1986. službeno priznaje i Američko knjižničarsko društvo, a 1990. se dijeli na dvije nagrade – za književnost za publicistiku, i konačno na tri 2010. – za književnost za djecu i mlade (American Library Association, n.d.-b).

3. Klasifikacija i predmetne odrednice Kongresne knjižnice

Značajna količina djelovanja Radne grupe kroz promatrano razdoblje ticala se izazivanja klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice. Očigledne relevantnosti za grupu kao američku, bavljenje njima nije beznačajno ni van SAD-a jer iz istih kao jedne od najutjecajnijih kulturnih sila slijedi da eventualne pristranosti klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice kao njene najstarije federalne institucije imaju globalne reperkusije – po pitanju ovog Adler (2015), primjerice, ističe da se kao istraživačka meka mora promatrati kao jedan od ključnih aktera etabliranja akademskog diskursa o društvenim kategorijama razlike, koji onda predstavlja temelje za administrativnu regulaciju nenormativnosti i oblikuje javno mnijenje. Nakon sažetog predstavljanja klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice – nadalje nazivane LCC i LCSH – sljedeća dva potpoglavlja su ponovno tematski organizirana, pri čemu se nastoji na što profinjeniji način zaobići narativni problemi koji proizlaze iz toga što je bavljenje LCSH-om značajno brojnije i toga što su mnoge teme istovremeno relevantne za LCC i LCSH, pa bi njihova obrada u oba konteksta bila redundantna.

3.1. Promjene u LCC-u

Nakon što se skoro jedno stoljeće koristi klasifikacija Thomasa Jeffersona čija je osobna knjižnica zamijenila fond izgubljenog u britanskom napadu Kapitola 1814., LCC nastaje po inicijativi Herbarta Putmana koji je 1900. odlučio da radno osoblje mora smisliti novu shemu koja će što više zrcaliti zbirku i usluge knjižnice, obje značajno izmijenjene od 1814. Iako izdavanje nacrtu započinje 1904., LCC u današnjem obliku postoji tek od 1969. (Foskett, 1982) – riječ je, dakle, o sustavu koji dijeli sve znanje u 21 bazičnih klasa identificiranih po jednom slovu abecede, svaka od kojih je dalje podijeljena u više specifične klase. Tako, primjerice, P Jezik i književnost sadrži PA Grčki jezik i književnost. Latinski jezik i književnost, PB Moderni jezici. Keltski jezici, PC Romanski jezici i druge potklase. Teme unutar potklasa, pak, su labavo hijerarhijski aranžirane i označene s jednom ili nizom znamenki. Nadalje, LCC se kao i LCSH inicijalno temeljio jedino na kriteriju književnog jamstva, što podrazumijeva nastojanje da se isti što više poklapa sa zbirkom knjižnice – kako su se zaprimale nove knjige, tako su se po potrebi stvarala nova mjesta za njihov smještaj u shemi (Foskett, 1982), no uspostavljanje Subject Authority Cooperative Programa 1992., koji vanjskim knjižničarima omogućava formalno predlaganje nadogradnji ili izmjena klasifikacijske sheme (Adler, 2015), označava osvještenje odgovornosti koju Kongresna

knjižnica ima prema svima van nje, uzimajući u obzir raširenost njene klasifikacije diljem SAD-a.

Prije govora o zamjerkama Radne grupe po pitanju klasifikacije gej i lezbijskih tema, valja spomenuti neke općenitije kritike LCC-a. One uglavnom nisu usmjerene na jezik (kao što će biti slučaj s LCSH-om), već na strukturu, zato što je prvi nevidljiv korisniku i prvenstveno služi katalogizatoru, dok druga jest vidljiva korisniku kroz raspodjelu građe po policama definiranom njome (Christensen, 2008). Neke se tiču mana inherentnim enumerativnim shemama – za razliku od sintetičkih shema kao što je Univerzalna decimalna klasifikacija, ovdje knjižničar ne treba sastaviti kompozitni predmet reprezentiran u građi koju klasificira, već ga pronalazi spremnog unutar sheme. Iako jednostavnije, problem ovih shema leži u ograničenoj selekciji kompozitnih predmeta, gdje se nerijetko moraju odabrati oni koji izostavljaju neki aspekt građe (Foskett, 1982). Drabinski (2008) ilustrira ovo kroz zadatak klasificiranja knjige koja govori o životu i karijeri beka u kojoj se spominju njegova iskustva s rasizmom unutar Nacionalne lige – ako se klasificira kao Bekstvo (Američki nogomet), a ne Rasizam–Sjedinjene američke države, knjigu će lako otkriti oni koji se bave sportom, ali ne i oni koji se bave rasizmom u Americi. Druge su, pak, na tragu Foskettina (1971) stava da, unatoč važnosti koju klasifikacijski teoretičari daju objektivnom pristupanju konstrukciji klasifikacijskih shema, unutar kojeg one ne bi trebale zrcaliti predrasude svojih stvaratelja već biti vjeran prikaz stvarnosti, LCC nije iznimka u tome da je u praksi potpuna suprotnost navedenog pristupa. Što se ovdje torbari kao objektivno je zapravo vrlo partikularna vizija svijeta, koja centrirana normativne identitete kao što su muškost, bijelost i kršćanstvo. Tako Hilles (n.d.) navodi da unutar klase N Likovna umjetnost, koja je uglavnom podijeljena po mediju, sve klasično vrednovane umjetnosti imaju svoju klasu – ovo uključuje NA Arhitektura, NB Kiparstvo i ND slikarstvo, dok se svi mediji vrednovani kao zanatski (engl. *craft*) nalaze u NK Dekorativna umjetnost. Isto se može vidjeti kroz leću patrijarhalnosti i kolonijalizma, gdje se u Zapadu obezvrjeđuje „zanatska“ ili „dekorativna“ umjetnost tradicionalno povezana uz žene i kolonizirane narode. Ovoj vrsti kritike LCC-a uglavnom odgovaraju one dalje predstavljene od Radne grupe.

3.1.1. Homoseksualnost – abnormalna, devijantna

Prvo izdanje klase H Društvene znanosti iz 1910. imalo je HQ76 Homoseksualnost unutar HQ71-HQ79 Abnormalni seksualni odnosi (Adler, 2015), 1966. preimenovane u Seksualne devijacije (Gay Liberation SRRT (1972), n.d.). Iako naizgled manje grubo, „devijacije“ kao i „abnormalnosti“ impliciraju postojanje i odstupanje od „normalnog“, pa slijedi da je LCC

kroz ovo doba eksplicitno zrcalila, a potom i doprinosila danas ništa manje prisutnoj kulturi seksualne moralizacije koja vuče korijene još iz učenja svetog Augustina, gdje se jedan (i nekad i danas) manjinski seksualni izričaj – da heteroseksualni, ali i bračni i prokreativni – nastojao nametnuti kao jedini normalni, prirodni, funkcionalni (Abramson i Pinkerton, 1995). Ovo je bila tema *Sex and the Single Cataloger: New Thoughts on Some Unthinkable Subjects*, prvog programa Radne grupe na godišnjoj konferenciji 1971., sa Steveom Wolfom i Joan Marshall kao panelistima (Gittings Barbara Gays In Library Land (1990), n.d.). Upravo je Wolfovo pismo sljedeće godine potaknulo brisanje uvlake s Homoseksualnosti koja se povlači iz Seksualnih devijacija u širi HQ12-471 Seksualni život, što prethodi čak i odluci Američkog psihološkog društva da u svom priručniku makne homoseksualnost s liste seksualnih poremećaja. Koliko god je simbolički značajna ova pobjeda bila, ona nije imala utjecaj na aranžman knjiga i građa o homoseksualnosti ostaje pored one o seksualnim devijacijama (Adler, 2015). Više od ovoga se realno nije moglo učiniti – čak i uz drastičniju promjenu u shemi, malo bi knjižnica pratilo istu zbog nedostatka kadra da reorganizira svu građu. Vezano uz ovo i kasnije probleme odnosnosti građe koji ne idu nigdje, kao onaj kasnije HQ77.7- 77.95 Transseksualnosti gdje se potencijalno osnažuje kriva ideja o kongruentnosti seksualne orijentacije i podsvjesnog spola (Serano, 2016), čini se koristan Drabinskiin (2008) prijedlog inkorporacije radikalnih pedagogija u poučavanju klasifikacije. Za Drabinski, osposobljavanje budućih knjižničara i korisnika da se kritički odnose prema klasifikaciji, prilikom čega se razotkrivaju njene hegemonijske tendencije, najbolji je način odnošenja prema sustavima koji mogu biti poboljšani, ali nikad „popravljeni“.

Nadalje, Wolf u članku istog imena kao navedeni program, obavljenom u zborniku *Revolting Librarians* (1972) – ostavštini možda najreprezentativnijoj progresivnog knjižničarstva ovog doba – govori kako LCC u tadašnjem obliku još dalje promiče štetne poglede na homoseksualnost kroz Cf. bilješke koje upućuju na potencijalno primjerenije klasifikacije. Tako u klasi R Medicina RA1141 Seksualni prekršaji, bolesti itd. predlaže savjetovanje s HQ71-471 Seksualni zločini – homoseksualnost se, dakle, izjednačava s kriminalom i bolesti, a na tragu njene hiperseksualizacije stoji uz HQ101-440 Prostitucija i HQ450-471 Pornografija. Različito vrednovanje homoseksualnosti nije začuđujuće, s obzirom na to da klase LCC-a nastaju nezavisno jedna od druge (Christensen, 2008) i, ponovno, to da će Dijagnostički i statistički priručnik za mentalne poremećaje biti izmijenjen tek iduće godine. Sukladno drugome, iz RA1141 danas izostaje referiranje na klasu H Društvene znanosti uopće (Library of Congress, n.d.-a). Wolf (1972) također kritizira klasu K Pravo zbog naziva

KF9325-9329 Neprirodni seksualni odnos. Uz KF9328.B3 Bestijalnost ovdje je i KF9328.S6 Sodomija koja je, iako nekad zakonska kategorija koja je obuhvaćala sav izvanbračni i nereproduktivni seks, pa i onaj heteroseksualni, od početka 20. st. asocirana gotovo isključivo s homoseksualnosti (Herzog, 2011). Ako se govorenje o njejoj (ne)prirodnosti, suprotnom nepristranosti kojoj zakon navodno teži, uzima kao problem, isti opstaje i danas (Library of Congress, n.d.-a).

3.2. Promjene u LCSH-u

Kompilacija popisa predmetnih odrednica Kongresne knjižnice – dijelova kontroliranog rječnika koji osiguravaju uniformitet i univerzalnost kroz knjižnični katalog kako bi lociranje građe bilo što predvidivije i preciznije (Adler, 2015) – započela je 1897., a prvo izdanje istih obavljeno je u dva dijela 1909. i 1914. kao *Subject Headings Used in the Dictionary Catalogues of the Library of Congress* (Foskett, 1982), naslov puno nezgrapniji od prepoznatljivijeg *Library of Congress Subject Headings* od 1975. nadalje (Stone, 2000). Ovdje uspostavljene veze između abecedno poredanih predmetnih odrednica mogu biti hijerarhijske – BT (upućuje na manje specifičnu predmetnu odrednicu) i NT (upućuje na više specifičnu predmetnu odrednicu), ekvivalencijske – USE (s neautorizirane predmetne odrednice upućuje na autoriziranu) i UF (za autoriziranu predmetnu odrednicu navodi neautoriziranu koju predstavlja), i asocijativne – RT (upućuje na paradigmatski sličnu predmetnu odrednicu). Prisutni su još i SA (upućuje na predmetnu odrednicu koja bi korisniku mogla biti zanimljiva), kao i bilješka o opsegu koja prozno definira predmetnu odrednicu te predloženi klasifikacijski broj ili brojeve u LCC-u (Library of Congress, n.d.-b).

Iako u praksi nužan po pitanju uštede vremena i vrijedan kao standardizirajući agent u inače kaotičnom području (Berman, 1993), i LCSH je daleko od savršenog sustava. Ranije natuknuta veća zastupljenost bavljenja njime nego LCC-om može se objasniti kroz par njegovih obilježja. Prvo, LCSH je puno rašireniji – dok je LCC uglavnom američki sustav, LCSH se koristi diljem svijeta, pa je zbog amplificiranih reperkusija njegovih eventualnih nedostataka veći imperativ ispravljanja istih. Istraživanje provedeno 1995. i 1997. potvrđuje dominantnost LCSH-a, time da su ga od 88 promatranih svjetskih nacionalnih knjižnica njih 24 koristile u svojim nacionalnim bibliografijama ili barem za građu na stranim jezicima, a još njih 12 su koristile njegove prijevode ili preinake, dakle sveukupno nekih 40 % (Heiner-Freiling, 2000). Nadalje, strukturalna ograničenja relevantna za LCC ovdje su ništavna zbog toga što se građa može opisati s više od jedne predmetne odrednice. U prednji plan onda dolazi kritika jezika – ovdje vidljivog korisniku i s većim potencijalom da uvrijedi. Također,

dok je u LCC-u, primjerice, micanje uvlake s HQ76 Homoseksualnosti bilo najviše što se moglo učiniti, LCSH je moguće puno drastičnije revidirati bez da su knjižnice primorane išta retroaktivno učiniti kako bi pratile njegovu najnoviju verziju, tek je uvažavati nadalje u opisu nove građe. Većoj zastupljenosti bavljenja LCSH-om, dakle, još pridonosi to što pogoduje kreativnosti u različitim teorijskim pristupanjima pitanju jezika i ostvarivost unošenja značajnih promjena u nj.

Predvodnik ove kritike jezika i kasnije čest suradnik Radne grupe bio je Sanford Berman, koji se zainteresirao za temu 1969. dok je radio kao knjižničar na Zambijskom sveučilištu. Ovdje je uočio kako se *kaffir*, koji je u Americi puki deskriptor, u Zambiji vidi kao nešto iznimno rasističko, iz čega slijedi zaključak da jezik ima značenje jedino u kontekstu. Predmetne odrednice, dakle, nisu čisti, objektivni jezik za koji ih se često uzima, već gdje, kako i tko ih koristi čini svu razliku u njihovom značenju (Drabinski, 2013). Nakon odjeka koji su prouzročila njegova pisma vezana uz ovo upućena knjižničnom tisku, s prvim objavljenim 1969. u *Library Journalu*, Berman dalje potkrjepljuje svoje tvrdnje u *Prejudices and Antipathies: A Tract on the LC Subject Heads Concerning People* (1971), maloj knjizi impresivnoj po količini društvenih pitanja koja obuhvaća (Johnson, 2008). Po Bermanu, načinom na koji se LCSH odnosi prema ljudima i kulturama on

„može 'zadovoljiti' jedino parohijalne, džingoističke Europljane i Sjeverne Amerikance, bijelce, one nominalno kršćanske (i po mogućnosti protestantske) vjere, one udobno situirane u srednjim i visokim prihodovnim razredima, uglavnom one koje žive u predgrađu, one fundamentalno odane Uspostavljenom redu i one veoma prožete transcendentnom, neusporedivom slavom zapadne civilizacije.“ (Berman, 1993)

Razlog za ovo može se tražiti u principima za etabliranje predmetnih odrednica kojima se LCSH vodi. Sadržani u Haykinovoj *Subject Headings: A Practical Guide* (1951), jedan od njih se tiče privilegiranja psihološkog pristupa većina čitatelja u odabiru korištenih termina (Berman, 1993). Nezačuđujuće je, onda, da LCSH koristi *kaffir*, termin čija je svrha bila dehumanizirati autohton narod u ime pravdanja njegovog porobljavanja, a ne autentični Xhosa – iako možda uopće nisu upoznati s povijesti ovog naroda, prvi je bliži većini američkih korisnika barem u načinu na koji se sami odnose prema autohtonom narodu njihove zemlje, bili retrospektivno (perpetuiranje pročišćene povijesti Amerike) ili trenutno (rasizam). Ova i slične odluke nastoje se predstaviti kao objektivne – na kraju dana, zar nisu najbolji način činjenja kataloga što učinkovitijim i pristupačnijim? Ipak, iako je odabir

metoda postizanja nekog cilja u domeni znanosti, sam odabir tog cilja nije. Tako Olson (2000) zagovara drugačiji, po njoj uzvišeniji cilj – promicanje društvene pravde (naspram sudjelovanja u održavanju *statusa quo*) kroz predmetne odrednice koje su umjesto psihološkog pristupa većinskog čitatelja vođene profesionalnom prosudbom knjižničara.

3.2.1. „Homoseksualno“ naspram „gej“

S obzirom na naznačeni fokus na jezik, iako je već bilo govora o HQ76 Homoseksualnosti, tek se ovdje načima tema porijekla termina. „Homoseksualnost“ 1869. nudi Mađar Karl Maria Benkert, neklinički glas koji se bori protiv nepravdi koje snalaze seksualne manjine, on i sam dio istih. Zbog adaptibilnosti različitim jezicima i potencijala za deriviranje (heteroseksualnost, biseksualnost) termin se zadržao nad ostalima (primjerice „uranizmom“, isto iz 19. st.) i eventualno se 1890-ih pojavljuje u američkim medicinskim časopisima, odnosno u *mainstream* publikacijama od 1920-ih (Greenblatt, 2011).

U prvom izdanju LCSH-a homoseksualnost nije imenovana, no implicitno je sadržana u Seksualnim perverzijama gdje se nudi LCC raspon HQ71-HQ79 (Library of Congress, 1914). Autorizirana je tek 1946. (nakon godinu dana neautoriziranog postojanja), s ponovnim usmjeravanjem na dijelove tadašnjeg LCC-a već kritizirane u svojoj patologizirajućoj prirodi, HQ76 za stavljanje homoseksualnosti u odnos s „društvenom patologijom“ i RA1141 sa „sudskom medicinom“ (Library of Congress, 1946). Ovu autorizaciju Adler (2015) promatra u kontekstu šire poslijeratne preokupiranosti gonjenjem seksualnih poroka, time da je preduvjet regulacije bilo kojeg ponašanja ili identiteta njegova klasifikacija. Novopečena Homoseksualnost Kongresne knjižnice, dakle, može se uzeti kao jedna od njenih brojnih doprinosa konstrukciji i perpetuiranju dihotomije normalnog i abnormalnog seksa, s medicinom i sudstvom kao neizostavnim institucijskim kolaboratorima.

Podosta zakašnjela humanizacija osoba na koje se diskutirani termin odnosi, Homoseksualci i Homoseksualci, Muški bivaju autorizirane kao predmetne odrednice od 1976, gdje „gejevi“ mijenja „homoseksualci“ u neautoriziranim inačicama. Isto zajedno s micanjem SA reference s Homoseksualnosti na Seksualne perverzije četiri godine ranije (Greenblatt, 2011) obilježava pomak u LCSH-ovu odnošenju prema temi, gdje kulturološki pristup mijenja moralizirajući s predmetnim odrednicama kao što su Homoseksualnost i kršćanstvo, Homoseksualnost i zaposlenje te Homoseksualnost i književnost (Library of Congress, 1980).

Ipak, djelovanje Radne grupe ne posustaje s ovime te tijekom više od desetljeća izaziva LCSH-ovo preferiranje „homoseksualac“ i „homoseksualno“ nad „gej“ kao imenici i

pridjevu. Iako je politika iza Benkertovog kovanja pojma bila liberacijska, raniji su termini naizgled zauvijek ukaljani patologizirajućim stremljenjima institucija koje ih prisvajaju. „Gej“ onda, korišten u samoj zajednici od 1920-ih i van nje sa Stonewallskom pobunom, nudi odmak od ovog tereta, što s afirmiranjem homoseksualnosti kao seksualnog *identiteta*, nečeg ne nužno vezanog isključivo uz seks (Warner, 2000), što kao nečeg radosnog (fr. *gai*), neobezvrijeđujućeg.

Odnosom ovih termina bave se već spomenute *Prejudices and Antipathies: A Tract on the LC Subject Heads Concerning People* (1971) i *Revolt of Librarians* (1972). Postizanja empirijski utemeljenog konsenzusa radi, tangencijalni član Radne grupe kroz partnerstvo s Michaelom McConnelom, Jack Baker, provodi istraživanje koje potvrđuje „homoseksualca“ kao negativno konotativnog, odnosno „gej“ kao preferiranog termina za većinu unutar same zajednice. Naravno, operativne riječi ovdje su „unutar same zajednice“ – iako vanjska istraživanja upućuju na isto, time da jedno, primjerice, nalazi da se manje od 5 % američkih gej organizacija odabire identificirati s terminom „homoseksualac“ (Adler, 2015), u ovo doba Kongresna knjižnica još dalje prosuđuje izvanjske (heteroseksualne i nerijetko nesuosjećajne) glasove kao „autoritativnije“ u oblikovanju LCSH-a.

1974. Američko knjižničarsko društvo slijedi inicijativu Radne grupe i obznanjuje svoje vrednovanje termina „homoseksualac“ i „homoseksualno“ kao neprimjerenih. Ono sljedeće godine, zajedno sa samom Kongresnom knjižnicom, također uvažava dalekosežnije principe Okruglog stola za društvenu odgovornost za etabliranje predmetnih odrednica koje se tiču osoba i naroda (Adler, 2015), same po sebi dalek odmak od dotadašnjeg ophođenja Kongresne knjižnice. Iste navode da

„autentično ime etničkih, nacionalnih, vjerskih, društvenih ili seksualnih skupina treba se utvrditi ako takvo ime postoji. Ako skupina nema autentično ime, treba se utvrditi ime koje grupa preferira. Utvrđivanje autentičnog ili preferiranog imena treba se temeljiti na literaturi osoba iz te skupine (a ne onoj vanjskih izvora ili stručnjaka), na organizacijskoj samoidentifikaciji i/ili na stručnjacima iz te skupine.“ (Adler, 2015)

Ipak, ovaj se iskorak Kongresne knjižnice pokazao ispraznim, s obzirom na to da će tek 1988., preko jednog desetljeća kasnije, LCSH uistinu autorizirati „gej“. Usprkos apelima Radne grupe kroz ovo razdoblje, ultimativno joj je trebalo odobrenje *mainstream* publikacija kao što je *The New York Times*, čiji stilski vodič ranije daje „gej“ kao preferirani termin za „homoseksualno“ u odnošenju na relevantni društveni i kulturni identitet te politička i pravna

pitanja (Smith et al., 2017). Kako bilo da bilo, eventualne preinake LCSH-ovih predmetnih odrednica koriste se „gej“ kao imenicom – Crkveni rad s homoseksualcima u Crkveni rad s gejevima, te pridjevom – Homoseksualni roditelji u Gej roditelji (Library of Congress, 1988). Prva od ovih, Crkveni rad s *gejevima*, ne zvuči „krivo“ samo u hrvatskom prijevodu. Problem ovakve i sličnih nominalizacija Olson (2000) vidi u njihovom marginalizirajućem potencijalu, time da se ističe ono što neku skupinu čini drugačijom – Hendikepirani, Siromašni, Ostarjeli – a izostavlja ono što je čini sličnom *mainstreamu*, da je čine ljudi. Kongresna knjižnica je i ovo eventualno uzela k srcu, s ponovno revidiranim predmetnim odrednicama kao što je Crkveni rad s gej *osobama* (Library of Congress, n.d.-c).

3.2.2. Lezbijke i Lezbijstvo

Zajedno s iščitavanjem implikacija nominaliziranog „gejevi“, ranija autorizacija sa sobom povlači još jednu vrstu kritike preinačenih predmetnih odrednica – naime, iste su predviđene za građu koja se isključivo tiče muškaraca ili muškaraca *i* žena, s Lezbijstvo, autorizirana 1954., i Lezbijke, autorizirana 1976. (i ovdje se humanizacija dugo čekala), odnosno njihovim inačicama, predviđenima za građu koja se isključivo tiče žena (Greenblatt, 2011). Ova supsumacija lezbijki unutar „gejevi“ kao sveobuhvatne kategorije varijanta je LCSH-ova odnošenja prema ženama općenito, gdje značajna feministička tradicija bavljenja istim ističe kako se neimenovano tijelo gotovo uvijek uzima kao muško, odnosno kako ženskost postoji tek kao aberacija. Isto vrijedi čak i unutar područja gdje su žene zastupljenije, vidljivo iz predmetnih odrednica Knjižničari (iako je kategorija navodno rodno inkluzivna, apstrahirani knjižničar je uvijek muškarac), Žene kao knjižničarke (patronizirajući „kao“ implicira da je žensko bavljenje knjižničarstvom puko „igranje uloge“, ne priznaje im se status bivanja) i nepostojećeg Muškarci kao knjižničari (ponovno, muškost je pretpostavljena pa ju je redundantno isticati) (Marshall, 1972). Po prijedlogu Radne grupe, zamjenom „gejevi“ (ili kasnijeg „gej osobe“) s „gej muškarci *i* lezbijke“ (zbog kojeg god razloga, drugi se termin preferira u ovom obliku i nema isti prizvuk kao „gejevi“), LCSH bi se lišio sudjelovanja u održavanju kulture koja gotovo univerzalno obezvređuje ženske pandane bilo kojeg ponašanja ili identiteta. Ako se uistinu uzima kao takav, s obzirom na to da kretanje u vremenu bavljenja s LCSH-om prate točke kritike diskutabilnije u svojoj nijansiranosti – ovo nipošto ne oduzima od njihove važnosti, ali itekako stoji da se unutar zajednica kojih se tiču rjeđe postiže konsenzus o njihovoj (ne)važnosti – problem na mjestima opstaje i danas, prvenstveno s Gej osobe kao najsveobuhvatnijom autoriziranom predmetnom odrednicom (Library of Congress, n.d.-c).

3.2.3. Problemi književnog jamstva

Pretkraj se valja eksplicitno osvrnuti na LCSH-ovo vođenjem književnim jamstvom – nastojanjem zrcaljenja isključivo građe knjižnice – kao jednim od ključnih glasova u etabliranju svojih predmetnih odrednica, s obzirom na to da se isto provlači kroz sve teme načete unutar poglavlja, a i objašnjava današnje kaskanje LCSH-a za suvremenim gej i lezbijskim diskursom unatoč značajnim pomacima. Neki od problema književnog jamstva, dakle, uključuju barijere publikacije marginalnih (ili još značajnije, ilegalnih) pogleda i SAD-centrizam (ako se vrednuje bogatstvo znanja koje daju iznjedriti kulturološke različitosti, ovo je nešto loše čak i van činjenice da se na LCSH kasnije ugledaju brojne knjižnice diljem svijeta) kao prirodni proizvod oblasti Kongresne knjižnice u zaprimanju obveznih primjeraka. Nadalje, književno jamstvo se u praksi ne koristi dosljedno čak i kad knjige radikalne u svojoj progresivnosti dosegnu Kongresnu knjižnicu – nove se predmetne odrednice uspostavljaju jedino za „diskretne i prepoznatljive“ teme, kad su koncepti manjinskih studija, interdisciplinarni, promjenjivi i nekonvencionalni često išta osim, a ni zadovoljavanje navedenih kriterija ne garantira pravovremeno uspostavljanje relevantne predmetne odrednice (Olson, 2000). Tako heteroseksualnost, analogno diskutiranom odnosu muškosti i ženskosti, dugo vremena ostaje neimenovana, slijedno danas nadvladanoj ideji (ali zrcaljenoj drugdje, kao po pitanju rodnog identiteta) da heteroseksualne osobe gotovo da nemaju seksualnost, toliko prirodne su njihove strasti (Serano, 2016), pa ju je time i besmisleno podvrgavati preispitivanju toliko čestom za homoseksualnost (Drabinski, 2013).

3.2.4. Nepostojeće „ispravno“ rješenje

Završno, sagledavaju se alternative dosad zdravo za gotovo uzimanih pristupa reprezentaciji seksualnih manjina unutar LCSH-a. Christensen (2008) predstavlja Grantove Campbellove pojmove minorizacije – *označene* reprezentacije, gdje korištena terminologija skreće pozornost na razliku, izdvajajući dio iz cjeline – i univerzalizacije – *neoznačene* reprezentacije, gdje korištena terminologija ne skreće pozornost na razliku, naglašavajući unificiranost cjeline. Na tragu prvog su brojni prijedlozi Radne grupe za nove predmetne odrednice kao što su Gej učitelji ili Gej autori (Adler, 2015), kao i razloženo protivljenje skrivenosti lezbijki u implicitno muškom svijetu Gejeva. Autor ne konkretizira kako u praksi izgleda suprotstavljena univerzalizacija – ako kao izostanak imenovanja vlastite seksualnosti van neizbježnih slučajeva, kao stavljanje premija na svoje heteroseksualne („normalne“) karakteristike u ime stjecanja fantomskog prihvaćanja šireg društva (Goffman, 2009), teško se čini kao pristup koji ikako ide u korist seksualnim manjinama.

Drabinski (2013), pak, ono što naziva kritičkim katalogizacijskim pokretom za ispravnost stavlja u odnos s njenim *queer* pristupom. Jasno, među ostalim, kroz prikaz njene involviranosti u revidiranju Homoseksualci u Gejevi i nadalje, prvi je usko vezan uz djelovanje Radne grupe. Iako priznaje ove i slične uspjehe, Drabinski smatra da nenamjerno afirmiraju mogućnost uspostavljanja jednom zauvijek „ispravnih“ predmetnih odrednica, kad ne postoji promjena iza koje stoji apsolutni konsenzus ili koja sama nije kasnije podložna kritici. Ona, pak, predlaže ostavljanje pristranih predmetnih odrednica kakve jesu, uviđajući pedagoški potencijal susretanja korisnika s istima, gdje se u idealnom slučaju gura da razmotri društvenu proizvedenost ne samo LCSH-a („Ako LCSH misli ovo o seksualnim manjinama, u čemu još griješi?“), već i bilo kojeg projekta organizacije znanja uopće. Ispravljanje ovih pristranosti, pak, tek briše dokaze o dominantnoj ideologiji i odgađa pružanje otpora njoj.

Iako teorijski zanimljiv, teško je poduprijeti ovaj pristup. Prvo, čak i u najranijoj literaturi na temu ne da se iščitati pravdoljubiva samouvjerenost u „savršenost“ (kontekstualna i vremenska univerzalnost te nadalje) predstavljena rješenja o kojima Drabinski govori. Nadalje, ostavljanje potencijalno uvredljivih termina pedagoškog potencijala radi je upitno – Drabinskiin pretpostavljeni korisnik je već prosvijećen, sposoban uočiti načine na koje se LCSH neprimjereno odnosi prema seksualnim manjinama, ali što je da reći da ovo ne bi osnažilo nečije ranije predrasude ili nekoga skroz neupućenog u temu usmjerilo prema njima? Korisniji se čini Christensenov (2008) pristup, gdje se, iako se priznaje da je nemoguće udovoljiti svima, stremljenje nikad odrađenom cilju bivanja ukorak s trenutnim konotacijama i načinima korištenja raznih termina svejedno vidi kao najsuosjećajnije odnošenje prema katalogiziranim subjektima.

4. Zaključak

Gej i lezbijska radna Grupa Američkog knjižničarskog društva je, dakle, na sjecištu knjižničarskih progresivnih stremljenja ovog doba te šireg gej i lezbijskog pokreta revitaliziranog Stonewallskom pobunom, značajno doprinijela obima svjetovima. Osnovana 1970. pod Okruglim stolom za društvenu odgovornost, brzo je ostvarila mnogo od zamišljenog, bilo da je riječ o navođenju Američkog knjižničarskog društva da donese rezoluciju unutar koje priznaje seksualne manjine i osuđuje njihovu diskriminaciju, ili o brojnim izdanjima *Gej bibliografije*, prvo od kojih je nastojalo okupiti svu nepatologizirajuću gej i lezbijsku građu, zadatak ubrzo učinjen nemogućim pozitivnom transformacijom knjižarskog pejzaža.

Nadalje, s obzirom na ulogu koju Kongresna knjižnica igra u oblikovanju gej i lezbijskog diskursa i sve što se na njega nastavlja, Radna grupa mnogo truda ulaže u prozivanje njene klasifikacije i predmetnih odrednica. Što se tiče LCC-a, fokus je na strukturi te je upravo Radna grupa zaslužna za micanje HQ76 Homoseksualnost iz Seksualne devijacije u značajno neutralniji Seksualni život. Što se tiče LCSH-a, fokus je pak na jeziku, te se Radna grupa, među ostalim, obračunava s privilegiranjem „homoseksualac“ i „homoseksualno“ nad samodeterminiranim „gej“ te sa supsumpcijom lezbijki unutar krovnog „gejevi“ kao odrazom šireg trenda činjenja žena nevidljivih unutar LCSH-a.

Završno, gotovo svi problemi predstavljeni kroz rad danas više nisu relevantni. Ipak, dani uvidi su svejedno korisni ne samo u daljnjem samostalnom promatranju LCC-a i LCSH-a, čiji su aspekti i danas osporavani. Bilo na razini strukture ili jezika, čini se korisna svjesnost o načinima na koje institucije, pa onda i osobe po uzoru na njih, (ne)namjerno doprinose podčinjavanju neke manjinske skupine. Upoznatost s povijesti Radne grupe također je potrebni podsjetnik na to što knjižničar može biti – netko svjestan njegova dosega, netko radikalno suosjećajan, netko tko gura svoju profesiju naprijed umjesto da se zadovoljava postojećim stanjem.

5. Literatura

Abramson, P. R. i Pinkerton, S. D. (1995). *With Pleasure: Thoughts on the Nature of Human Sexuality*. Oxford University Press, USA.

Adler, M. A. (2015). "Let's Not Homosexualize the Library Stacks": Liberating Gays in the Library Catalog. *Journal of the History of Sexuality*, 24(3), 478–507. <http://www.jstor.org/stable/24616519>

American Library Association. (n.d.-a) *GLTF Newsletter, Vol. 1, No. 1, Spring 1988*. <https://www.ala.org/sites/default/files/rt/content/newsletter/newsletters/1988Spring.pdf>

American Library Association. (n.d.-b). *Rainbow Round Table History Timeline*. <https://www.ala.org/rrt/about/history>

American Library Association. (n.d.-c). *Stonewall Book Awards List*. <https://www.ala.org/rrt/award/stonewall/honored>

Articles About (1971-1972) (1979). (n.d.). Rainbow Round Table Issuances and Publicity (Digital Surrogates), American Library Association Archives, University of Illinois at Urbana-Champaign Library. <https://digital.library.illinois.edu/items/c19d5ce0-4bca-0136-4f2e-0050569601ca-5>

Berman, S. (1993). *Prejudices and Antipathies: A Tract on the LC Subject Heads Concerning People*. McFarland.

Christensen, B. (2008). *Knowledge Organisation*, 35(4). https://www.nomos-elibrary.de/10.5771/0943-7444-2008-4-229.pdf?download_full_pdf=1

Collection Development In Library (1979-1989). (n.d.). Rainbow Round Table Issuances and Publicity (Digital Surrogates), American Library Association Archives, University of Illinois at Urbana-Champaign Library. <https://digital.library.illinois.edu/items/c1789d80-4bca-0136-4f2e-0050569601ca-1>

Drabinski, E. (2008). Teaching the Radical Catalog. U Roberto, K. R. (Ur.), *Radical Cataloging: Essays at the Front*. Jefferson, N.C.: McFarland. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=ALO3OVkAAA-AJ&citation_for_view=ALO3OVkAAAAJ:Tyk-4Ss8FVUC

Drabinski, E. (2013). Queering the Catalog: Queer Theory and the Politics of Correction. *The Library Quarterly*, 83(2). <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/669547>

Foskett, A. C. (1971). *Misogynists All; a Study in Critical Classification*. *Library Resources & Technical Services*, 15(2). <https://alair.ala.org/items/a8abacb9-6312-401f-9c1a-96987675ff9b>

Foskett, A. C. (1982). *The Subject Approach to Information*. London: Clive Bingley.

Gay Lesbian & Bisexual Task Force: Anniversary Brochure (1990) (1995) (2000) (2005). (n.d.). Rainbow Round Table Issuances and Publicity (Digital Surrogates), American Library Association Archives, University of Illinois at Urbana-Champaign Library. <https://digital.library.illinois.edu/items/c229f550-4bca-0136-4f2e-0050569601ca-0>

Gay Liberation SRRT (1972). (n.d.). Rainbow Round Table Subject File (Digital Surrogates), American Library Association Archives, University of Illinois at Urbana-Champaign Library. <https://digital.library.illinois.edu/items/b2b03ec0-4bca-0136-4f2e-0050569601ca-d>

Gay Task Force: News Releases (1974-1975) (1977-1978) (1980-1985). (n.d.). Rainbow Round Table Issuances and Publicity (Digital Surrogates), American Library Association Archives, University of Illinois at Urbana-Champaign Library. <https://digital.library.illinois.edu/items/c2378820-4bca-0136-4f2e-0050569601ca-7>

Gibson, M. A., Meem, D. T. i Alexander, J. (2013). *Finding Out: An Introduction to LGBT Studies*. SAGE.

Gittings Barbara Gays In Library Land (1990). (n.d.). Rainbow Round Table Issuances and Publicity (Digital Surrogates), American Library Association Archives, University of Illinois at Urbana-Champaign Library. <https://digital.library.illinois.edu/items/c2253270-4bca-0136-4f2e-0050569601ca-9>

Goffman, E. (2009). *Stigma: Notes on the Management of Spoiled Identity*. Simon and Schuster.

Greenblatt, E. (2011). The Treatment of LGBTIQ Concepts in the Library of Congress Subject Headings. U Greenblatt, E. (Ur.), *Serving LGBTIQ Library and Archive Users: Essays on Outreach, Service, Collections and Access*. McFarland & Company.

Heiner-Freiling, M. (2000). Survey on Subject Heading Languages Used in National Libraries and Bibliographies. U Stone, A. T. (Ur.), *The LCSH Century: One Hundred Years with the Library of Congress Subject Headings System*. Routledge.

Herzog, D. (2011). *Sexuality in Europe: A Twentieth-Century History*. Cambridge University Press.

Hilles, S. (n.d.). *Deconstructing Neutrality: Hope Olson, Classification Bias, and the Library of Congress Fine Arts (N) Range*. <https://sc.lib.miamioh.edu/handle/2374.MIA/6860>

Ilić, I. (1980). *Dole škole*. Beograd: BIGZ.

Johnson, M. (2008). A Hidden History of Queer Subject Access. U Roberto, K. R. (Ur.), *Radical Cataloging: Essays at the Front*. Jefferson, N.C.: McFarland. <https://archive.org/details/radicalcatalogin0000unse/page/n5/mode/2up?view=theater>

Library of Congress (1980). *Library of Congress Subject Headings* (4. izd.). Library of Congress. <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=ien.35556011334703&seq=4>

Library of Congress (1988). *Cataloging Service Bulletin*. Library of Congress. https://www.loc.gov/cds/PDFdownloads/csb/CSB_039.pdf

Library of Congress. (1914). *Subject headings Used in the Dictionary Catalogues of the Library of Congress* (1. izd., sv. 5). Library of Congress. <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015014520731&seq=1>

Library of Congress. (1946). *Subject Headings Used in the Dictionary Catalogs of the Library of Congress: Cumulated Supplement January–December 1946*. Library of Congress. <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015036863614&seq=1>

Library of Congress. (n.d.-a). *Library of Congress Classification PDF Files*. <https://www.loc.gov/aba/publications/FreeLCC/freelcc.html>

Library of Congress. (n.d.-b) *Library of Congress Subject Headings: Online Training*. <https://www.loc.gov/catworkshop/lcsh/index.html>

Library of Congress. (n.d.-c). *Library of Congress Subject Headings PDF Files*. <https://www.loc.gov/aba/publications/FreeLCSH/freelcsh.html>

Mailing Lists and Mailings (1975-1986). (n.d.). Rainbow Round Table Issuances and Publicity (Digital Surrogates), American Library Association Archives, University of Illinois at Urbana-Champaign Library. <https://digital.library.illinois.edu/items/c21c3350-4bca-0136-4f2e-0050569601ca-b>

Marshall, J. (1972). LC Labeling: An Indictment. U West, C. i Katz, E. (Ur.). *Revolting Librarians*. San Francisco: Booklegger Press.

Olson, H. (2000). *Difference, Culture and Change: The Untapped Potential of LCSH*. U Stone, A. T. (Ur.), *The LCSH Century: One Hundred Years with the Library of Congress Subject Headings System*. Routledge.

Serano, J. (2016). *Whipping Girl: A Transsexual Woman on Sexism and the Scapegoating of Femininity*. Hachette UK.

Smith, B. A., Murib, Z., Motta, M., Callaghan, T. H., & Theys, M. (2018). “Gay” or “Homosexual”? The Implications of Social Category Labels for the Structure of Mass Attitudes. *American Politics Research*, 46(2).

Stone, A. T. (2000). *The LCSH Century: A Brief History of the Library of Congress Subject Headings, and Introduction to the Centennial Essays*. U Stone, A. T. (Ur.), *The LCSH Century: One Hundred Years with the Library of Congress Subject Headings System*. Routledge.

Warner, M. (2000). *The Trouble with Normal: Sex, Politics, and the Ethics of Queer Life*. Harvard University Press.

Wolf, S. (1972). *Sex and the Single Cataloger*. U West, C. i Katz, E. (Ur.). *Revolting Librarians*. San Francisco: Booklegger Press.

Napori Gej i lezbijske radne grupe Američkog knjižničarskog društva u promjeni klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice

Sažetak

Gej i lezbijska radna grupa formirana je 1970. pod Okruglim stolom za društvenu odgovornost Američkog knjižničarskog društva. Nošena aktivističkim žarom ovog doba, nije joj trebalo dugo da postigne mnoge znamenite uspjehe vezane uz pogurivanje antidiskriminacijskih politika ili činjenje dostupnom nepatologizirajuću gej i lezbijsku građu.

Radna grupa uvelike se bavila i izazivanjem klasifikacije i predmetnih odrednica Kongresne knjižnice, čije pristranosti imaju posljedice i van SAD-a. Unutar rigidnijeg LCC-a, na apel se Radne grupe HQ76 Homoseksualnost povlači iz Seksualne devijacije u značajno neutralniji Seksualni život. Po pitanju LCSH-a, koji neopterećen strukturnim ograničenjima LCC-a pogoduje kreativnosti u različitim teorijskim pristupanjima pitanju jezika, Radna grupa kritizira privilegiranje "homoseksualac" i "homoseksualno" nad samodeterminiranim "gej" te supsumpciju lezbijki unutar sveobuhvatne kategorije „gejevi“, time da su oba slučaja indikativni širih trendova unutar LCSH-a.

Pojedine kritike aspekata LCC-a i LCSH-a, iako danas uglavnom razriješene, nude uvide korisne u osvještavanju podčinjavajućeg potencijala jezika i strukture unutar ili van klasifikacije i predmetnih odrednica. Prikaz Radne grupe također podsjeća na sve što knjižničar može biti.

Ključne riječi: Gej i lezbijska radna grupa Američkog knjižničarskog društva, kritičko knjižničarstvo, LCC, LCSH

Efforts of ALA's Gay and Lesbian Task Force in Changing the LCC and the LCSH

Summary

The Gay and Lesbian Task Force was established in 1970 under the Social Responsibilities Round Table, itself a body of the American Library Association. Driven by the activist zeal of the time, it didn't take long for it to achieve great successes relating to helping pass anti-discrimination policies and making available non-pathologizing gay and lesbian material.

The Task Force was also largely involved with challenging the Library of Congress' classification and subjects headings, whose biases have consequences even outside the US. Within the more rigid LCC, on the Task Force's appeal HQ76 Homosexuality was moved from Sexual deviations into the more neutral Sexual life. When it comes to the LCSH, which unburdened by the structural limitations of the LCC much more lends itself to creativity in theoretically approaching the question of language, the Task force criticized the privileging of "homosexual" over the self-determined "gay", and the subsumption of lesbians into the broader category of "gays", both of these cases indicative of broader trends within the LCSH.

These critiques of aspects of the LCC and LCSH, although now have mostly been resolved, offer insights lending to becoming aware of the oppressive potential of language and structure within or outside classification and subject headings. The work of the Task Force also reminds of all that a librarian can be.

Key words: ALA's Gay and Lesbian Task Force, critical librarianship, LCC, LCSH